

kort & krachtig

leesvoer

Nederlands als tweede taal op school

Het voortgezet onderwijs krijgt de laatste jaren in toenemende mate te maken met leerlingen voor wie het Nederlands niet de moedertaal is. Sommigen daarvan moeten het Nederlands nog van de grond af leren, terwijl anderen de eerste fase van tweede-taalverwerving net achter de rug hebben. Een toenemend deel van deze leerlingen is echter al vanaf de kleutertijd met het Nederlands geconfronteerd en lijkt een redelijke, 'near native' Nederlandse taalvaardigheid te hebben ontwikkeld. Dat neemt niet weg dat ook voor deze leerlingen het Nederlands tweede taal is.

Op school leren tweede-taalleerders niet alleen op formele en op minder formele wijze Nederlands; ze moeten tegelijk ook leren in een taal die niet hun moedertaal is. Deze twee aspecten staan in dit cahier centraal: het leren *ván* en het leren *in* een vreemde taal.

Nederlands als tweede taal op school werd, op verzoek van de redactieraad van de DCN, samengesteld door Ed Olijkan en Carola van der Voort, beiden leden van de sectie Nederlands als Tweede Taal (NT2) van de Vereniging van Leraren in Levende Talen.

De bijdragen in dit cahier zijn respectievelijk afkomstig van Betske Salverda, geruime tijd medewerkster NT2 binnen het project Leerplanontwikkeling voor Etnische Groepen, Inter-cultureel Onderwijs en Onderwijsvoorrang (LEGIO) van de SLO te Enschede; Inge Hofmans-

Okkes, docente Taalbeheersing en NT2 aan de Hogeschool Midden-Nederland te Utrecht; Maaïke Hajer en Theun Meestringa, medewerkers Onderwijs in Eigen Taal en Cultuur binnen het LEGIO-project; Ed Olijkan, medewerker NT2 voor voortgezet onderwijs en volwasseneneducatie bij het Projectbureau OVB Rotterdam; Carola van der Voort, docente NT2 aan de Hogeschool Rotterdam e.o. te Delft; Monique van de Laarschot, consulente NT2 bij het Educatief Centrum Rotterdam en leidster van het project Instroom Allochtone Jongeren in het Leerlingwezen; en ten slotte Nanette Bienfait, die bij de Vakgroep Taalbeheersing van de Rijksuniversiteit Groningen onderzoek verricht naar de taalverwerving van anderstalige leerlingen.

Ed Olijkan & Carola van der Voort (red.) *Nederlands als tweede taal op school* DCN-cahier nr 20. Malmberg, 's-Hertogenbosch. ISBN 90 208 5344 9. Prijs f 20,-.

Brochure over werkhoeken

De Stichting De Freinetwinkel (uitgeverij van de Nederlandse Beweging van Freinetwerkers) is begonnen met het uitgeven van een serie brochures waarin praktijkervaringen met aspecten van de Freinetpedagogiek worden beschreven.

Het tweede deeltje in deze serie verscheen enige tijd geleden en gaat over werkhoeken in de klas. In deze brochure van 24 pagina's komt aan de orde hoe werkhoeken een middel kunnen zijn om al het werk te organiseren, dat naar boven komt in een klas waar voor de kinderen veel ruimte is hun ervaringen te uiten en ervan te leren.

De brochure kost f 8,50 (excl. verzendkosten) en is te bestellen bij: Stichting De Freinetwinkel, Postbus 454, 1000 AL Amsterdam, tel. 020 - 753531.

SURPLUS Vrouwenboekenkrant

In het literatuuronderwijs wordt weinig aandacht besteed aan literatuur van vrouwen. Standaardwerken, en ook de reguliere pers, bevatten weinig informatie over schrijfsters. SURPLUS is een nuttige aanvulling hierop en kan in het onderwijs gebruikt worden voor de nodige achtergrondgegevens.

SURPLUS Vrouwenboekenkrant is verkrijgbaar in de boekhandel, f 3,95. Als u zich nu abon-

neert (f 23,70) ontvangt u een boek cadeau. Uitgeverij An Dekker, Rapenburg 31¹, 1011 TV Amsterdam, tel. 020 — 380362.

Thema-nummer *Optiek* over filmeducatie

Het september-nummer van *Optiek*, tijdschrift voor audiovisuele cultuur, was geheel gewijd aan filmcultuur en onderwijs. Directe aanleiding voor deze extra aandacht is de presentatie van het nieuwe onderwijsproject 'Once upon a time' tijdens de Nederlandse Filmdagen in september j.l. Dit project van het Landelijk Ondersteuningsinstituut Kunstzinnige Vorming (LOKV) over de geschiedenis van de film is bestemd voor de hoogste klassen van het voortgezet onderwijs.

In het thema-nummer van *Optiek* geven diverse auteurs een beeld van de concrete situatie, de bestaande en gewenste visies, de uiteenlopende lesprojecten, waaronder ook 'Once upon a time', en de aantrekkelijke initiatieven op het gebied van onderwijs over film. Ook zogeheten buitenschoolse activiteiten komen aan de orde: filmhuizen en het kinderfilmcircuit Filmzien. In een interview vertelt Eric de Kuiper over de prioriteiten van het Filmmuseum. De programma's en verschillende (film)theoretische invalshoeken van de Nederlandse universiteiten worden naast elkaar gezet. De filmeducatie voor volwassenen in Vlaanderen wordt beschreven.

Het thema-nummer over filmeducatie kan worden beschouwd als een pleidooi voor de behandeling van film als cultureel verschijnsel in het onderwijs.

Ter gelegenheid van de verschijning van 'Once upon a time' is dit speciale nummer van *Optiek* verkrijgbaar voor de gereduceerde prijs van f 7,50, incl. porto. Telefonische bestellingen: LOKV/OPTIEK, tel. 030 — 332328.

SLO-produkten

De hier aangekondigde SLO-publikaties zijn te bestellen bij:

Afdeling Verkoop van de SLO, Postbus 2041, 7500 CA Enschede, tel. 053 - 840305, onder vermelding van bestelnummer(s).

Voor meer informatie over SLO-produkten kan men zich wenden tot de Afdeling Voorlichting van de SLO, tel. 053 - 840500.

Empirisch onderzoek van het moedertaalonderwijs in het basisonderwijs

Een inventarisatie in het perspectief van leerplanontwikkeling door Helge Bonset en Resy Delnoy.

Dit boek (160 pag.) bevat een beschrijving van het empirisch moedertaaldidactisch onderzoek (1969-1987) met betrekking op het basisonderwijs. Het is bedoeld voor leerplannontwikkelaars, onderzoekers, lerarenopleiders en leerkrachten.

Bij de samenstelling is gekozen voor een zo objectief mogelijke weergave van onderzoeken op basis van literatuur. Een kritische beoordeling wordt niet gegeven; getracht is een staalkaart te geven van onderzoek naar moedertaalonderwijs in het basisonderwijs vanaf groep drie.

De gevonden onderzoeksliteratuur is geordend naar onderwijskundige thema's. Achtereenvolgens komt onderzoek aan bod dat betrekking heeft op:

- doelstellingen (hfdst. 2)
- de onderwijsleersituatie (hfdst. 3)
- instrumentatie en evaluatie (hfdst. 4).

Binnen de genoemde onderzoeksthema's is een indeling gemaakt naar vakinhoudelijke aspecten (lezen, schrijven inclusief spelvaardigheid, mondelinge taalvaardigheid, taalbeschouwing inclusief grammatica).

Verschenen als deel 12 in de reeks 'Studies in leerplanontwikkeling'.

Bestelnummer 8.481.5279. Prijs f 25,—.

Leerplan Nederlandse taal in de basisschool

Een houvast bij de planning van taalonderwijs. Moet je in groep vijf nu wel of niet beginnen met het bijbrengen van elementaire grammatica-kennis? Hoe laat je je schrijfonderwijs zo goed mogelijk aansluiten op de lessen van het voorafgaande jaar? Volgens veel basisschoolleerkrachten komen dergelijke essentiële planningsvragen niet genoeg aan bod in het schoolwerkplan.

In het *Leerplan Nederlandse taal in de basisschool* geeft de SLO-projectgroep 'Taalvaardigheid' in 61 pagina's een helder overzicht van wat er in de lessen taal behandeld zou kunnen worden in de groepen 1 tot en met 8.

Schoolteams kunnen met behulp van dit leerplan hun aanbod zo over de jaren verdelen dat er een haalbare planning ontstaat.

Het *Leerplan* is integraal afgedrukt in aflevering 12 van de katernenreeks 'Taalvaardigheid'

in de basisschool'. Bestelnummer 1.429.4842. Prijs f 10,—.

Voorbereidend lezen en schrijven in twee talen
Achtergronden bij de ontwikkeling van tweetaligheid.

Veel kinderen leren op de basisschool lezen en schrijven in twee talen: in het Nederlands en in hun moedertaal. Het een gebeurt in de gebruikelijke leesles, het ander in het onderwijs in de eigen taal en cultuur (OETC). Hoe wordt die ontwikkeling van tweetaligheid voorbereid en zou dat beter kunnen?

In *Voorbereidend lezen en schrijven in twee talen* vinden leerkrachten die werken op scholen waar OETC wordt gegeven informatie over de achtergronden van tweetalige ontwikkeling. Bestelnummer 1.601.5270. Prijs f 11,—.

Het onderwijzen van de Nederlandse taal op een OVB-school

Taalontwikkeling (zowel binnen als buiten de school) is een belangrijk begrip binnen onderwijsvoorrang. Het hangt samen met de gehele achterstandsproblematiek.

Taalonderwijs heeft dan ook een functie in het voorkomen van achterstelling en het bevorderen van emancipatie.

Het onderwijzen van de Nederlandse taal op een OVB-(basis-)school schetst allereerst het belang en de algemene doelstelling van taalonderwijs op een onderwijsvoorrangsschool. De publikatie, bedoeld voor leerkrachten, ouders, schoolbegeleiders en welzijnswerkers, wil inzicht bieden in de OVB-taalontwikkelingsproblematiek.

Bestelnummer 1.601.5288. Prijs f 12,50.

Evimiz ve ailemiz ('Ons huis en onze familie')

Thematische lesvoorbeelden Turks in het basisonderwijs.

In samenwerking met een groep Turkse leerkrachten Eigen Taal en Cultuur (ETC) ontwikkelde het LEGIO-project van de SLO thematisch lesmateriaal Turks. Het materiaal is te gebruiken door ETC-docenten Turks in de midden- en bovenbouw van het basisonderwijs.

Doel van de lessenserie is om Turkse ETC-leerkrachten te voorzien van bruikbaar lesmateriaal. Daarnaast wil *Evimiz ve ailemiz* laten zien op welke manier cultuur- en taalelementen in concrete lessen geïntegreerd (en op verschillende niveaus) aangeboden kunnen

worden.

De handleiding: bestelnummer 1.601.5204, prijs f 10,—.

Leerlingmateriaal groep 3 en 4: bestelnummer 1.601.5207, prijs f 7,50.

Leerlingmateriaal groep 5 en 6: bestelnummer 1.601.5206, prijs f 5,—.

Leerlingmateriaal groep 7 en 8: bestelnummer 1.601.5205, prijs f 10,—.

Onderwijs aan kleuters in hun eigen taal en cultuur

Achtergronden bij een ontwikkelingsproces.

In dit boekje geven de auteurs de achtergronden weer van het werk in de praktijk met meertalige kleuters.

Leerkrachten Eigen Taal en Cultuur (ETC) vinden er praktische tips om kleuters in het OETC te begeleiden; begeleiders en overige leerkrachten treffen er achtergrondinformatie aan, waardoor ze samen met ETC-leerkrachten leerlingen beter kunnen ondersteunen.

Onderwijs aan kleuters in hun eigen taal en cultuur is mede gebaseerd op ervaringen opgedaan in projecten Turks en Arabisch in Amsterdam en Utrecht.

Bestelnummer 1.601.5299. Prijs f 12,50.

Vonk

In *Moer* 1987/3 en 1988/1 gaven we een overzicht van de inhoud van de nummers 1 tot en met 4 van de 17de jaargang van *Vonk*, het tijdschrift van VON-België. Hieronder het vervolg: nummer 5 van de 17de jaargang en de nummers 1, 2 en 3 van de huidige, 18de jaargang.

Vonk 17 (1987), 5

Dit nummer opent met 'Computers in het moedertaalonderwijs. Realiteit of science fiction?', een overzichtsartikel van Karla De Ceulener over het gebruik van computers in het moedertaalonderwijs. De stand van zaken is niet erg bemoedigend: goede courseware voor het vak Nederlands is nog steeds zeer schaars. Toch biedt dit artikel een paar concrete voorbeelden van computerprogramma's die op een zinvolle manier in bepaalde domeinen van het moedertaalonderwijs kunnen worden gebruikt: Storyboard (Tekstcreatief) en Textexplore voor lezen, en Eigenwijzer en Prolog voor spelling en grammatica.

Philip Yde besteedt onder de titel 'Tekstbe-

werking op de basisschool' aandacht aan het schrijfproces van basisschoolleerlingen. Na een kort literatuuroverzicht concludeert Yde dat tekstbewerking een ten onrechte verwaarloosd aspect van het schrijfonderwijs is. Vervolgens analyseert hij de oorzaken van de gebrekkige tekstbewerking door basisschoolleerlingen; die blijken zowel op het motivationele als op het cognitief-psychologische vlak te liggen. Daarna richt hij zijn aandacht op de verantwoorde begeleiding van het schrijfproces.

In 'Leesstrategieën om moderne poëzie te verstaan' stelt Armand Van Assche vast, dat leerlingen vaak afhaken bij het lezen van moderne poëzie, omdat ze de gedichten niet begrijpen. Hij beklemtoont daarom het belang van strategisch poëzie-onderwijs. Tijdens het leerproces probeert hij alle aandacht te richten op de activiteiten die uitgevoerd worden om tot het begrijpen van het gedicht te komen en niet op de interpretatie als einddoel. Hij reikt verschillende leesstrategieën aan, en rondt het artikel af met twee lesconcepten die de toepassing ervan in de praktijk tonen, één rond een eenvoudig gedicht ('Minimal' van R. Jooris) en één rond een moeilijk gedicht ('Een liefde' van Lucebert).

Tine Van den Bossche somt in 'Het jeugdboek in de lift' een hele reeks concrete ideeën op om het kinderboek in de leeslessen te integreren, met als hoofddoel het leesplezier van kinderen te stimuleren. Het gaat hierbij om lezen op de basisschool.

Dit nummer van *Vonk* wordt afgesloten met een artikel van Ides Callebaut: 'De lekkere smaak van een normaal-functionele les voortgezet lezen'. Na een kort pleidooi voor normaal-functioneel moedertaalonderwijs in het algemeen en normaal-functioneel lesonderwijs in het bijzonder volgt een voorbeeld van zo'n leesles voor de bovenbouw van de basisschool, die uitgaat van een reclametekst voor snoep.

Vonk 18 (1988), 1

Ook dit nummer van *Vonk* opent met een artikel over educatieve software. Johan Heene stelt in 'De selectie en evaluatie van educatieve software' een instrument voor om dergelijke software te selecteren en te beoordelen. Het bestaat uit een beschrijvend gedeelte (algemene identificatie, hardwarespecificaties, doelgroep, programmatype) en een coherente set van evaluatiecriteria (interactie, didactische

vorm en inhoud, technische realisatie, documentatie). De criteria worden samengebracht in een synopsis die als meetinstrument dienst kan doen.

Onder de titel 'Het kruit heeft de tijd niet gehad om te drogen. Het gebruik van de tijd in het verhaal' proberen Kris Van der Poel en Jo Verhoeven verhaaltechnische aspecten op een normaal-functionele manier toegankelijk te maken voor leerlingen in het voortgezet onderwijs. Aan de hand van een stripverhaal rond Lucky Luck introduceren ze de begrippen tijdsverloop en tijdsmoment, zowel binnen als buiten het verhaal. In een slotparagraaf wordt de overstap gemaakt naar novellen en romans. Walter De Hert biedt de *Vonk*-lezer een kleine selectie uit zijn lesmateriaal in 'Homo homini lupus. Een uitgewerkt thema voor het 4de leerjaar van het secundair onderwijs'. Het gaat hier om concrete opdrachten en oefeningen met steeds een korte toelichting van pragmatische aard.

In een volgend artikel, 'Lezen met een taalbeschouwende rol' beschrijft Willy Delcart zijn ervaringen met een aantal lessen begrijpend lezen in de bovenbouw van het basisonderwijs. Het geplande lesdoel bevindt zich op het taalbeschouwelijke vlak: aan de hand van reclameteksten wordt ingegaan op het bijvoeglijk naamwoord. Gaandeweg verlegt hij het zwaartepunt naar begrijpend lezen: het doel van de tekst wordt achterhaald, auteurs- en lezersdoel worden vergeleken.

Tot slot van deze eerste *Vonk* van dit jaar "'Steveke, zegt es twee badplaatsen!'" Vier publikaties over verbale interactie in de klas' van Rita Rijmenans. Hierin wordt allereerst een stukje interactie uit de klas geanalyseerd om te laten zien hoe complex die is. Vervolgens worden vier publikaties op dit terrein besproken.

Vonk 18 (1988), 2

Allereerst een artikel van Cor Geljon: 'Toneelteksten in de klas'. Hierin geeft Geljon aan hoe dramatische theorie naar de lespraktijk vertaald kan worden. Hij presenteert een lessenreeks met aandacht voor: de tekst als partituur, de structuur, de personages, de boeiende werking, de betekenislaag. Hij rondt de reeks af met een totaalopdracht voor opvoeringsgericht lezen, die voorafgegaan of gevolgd wordt door de voorstelling zelf.

Een tweede lessenreeks wordt geboden door

Jo Verhoeven en Kris Van de Poel onder de titel 'Een animerende aanpak van lexicologie in de klas'. Hierin worden door middel van scrabble-spelen, kruiswoordraadsels en woordenboeken mogelijkheden geschetst om definitietechnieken te introduceren in de onderbouw van het voortgezet onderwijs.

In 'Wie leest wat? Bedenkingen bij het lezen in niveaugroepen volgens het AVI-project' plaatsen Jackie Bourlez en Eric Meurisse kritische kanttekeningen bij bepaalde in België gehanteerde leestoetsen. Het doel van de toetsen is het technisch-leesvaardigheidsniveau van leerlingen te bepalen om op basis daarvan aangepaste leesstof te kunnen aanbieden. De kritiek betreft met name de kwantitatieve benadering van de leesbaarheid van een tekst.

Jos Mertens beschrijft in 'Taalbeschouwing met stripverhalen' een les waarin gereflecteerd wordt op de formele en inhoudelijke aspecten van een bladzijde uit een Jommeke-strip.

Het laatste artikel van dit *Vonk*-nummer is 'Nieuwe accenten in het moedertaalonderwijs. Het leerplan Nederlands voor de eenheidsstructuur'. Hierin presenteert Hugo De Jonghe, voorzitter van een landelijke leerplancommissie, de hoofdlijnen van een nieuw leerplan voor het katholiek onderwijs in België, dat in september 1989 geïmplementeerd moet worden.

Vonk 18 (1988), 3

Onvrede met het gangbare leesonderwijs is het startpunt van het eerste artikel van dit *Vonk*-nummer. Albert Du Mont formuleert in 'Lezen: een produktieve vaardigheid' aanzetten voor een naar zijn inzicht zinvol leesdidactisch model dat de leerlingen t.a.v. het gangbare echt vooruit moet helpen met hun leesvaardigheid. Centraal staat het idee dat lezen een produktieve vaardigheid is. Du Mont beschrijft een actieve methode in voorspellend close-reading van fictionele teksten: de 'voorspeltekst'.

Vanuit een ander soort onvrede, te weten die met het gangbare grammatica-onderwijs, schreef Jef Pepermans 'De gammele glamour van het grammatica-onderwijs'. Hij stelt dat de schoolse grammatica een afkooksel is van de wetenschappelijke grammatica die er (ook) niet in slaagt de interne grammatica te beschrijven. Een kind verwerft stapsgewijs een interne grammatica aan de hand van zgn. ontdekkingsprincipes. Met enkele voorbeelden uit

schoolboeken laat de auteur zien dat de schoolse aanpak volledig voorbijgaat aan de sterk uitgebouwde interne grammatica van kinderen. Tot slot formuleert hij enkele uitgangspunten voor een 'ander grammatica-onderwijs'.

Een derde bron van ergernis die in dit *Vonk*-nummer tot een artikel heeft geleid, is de woordenschat als onderdeel van basisschoolleerplannen. Onder de titel 'De woordenschatles' filosofeert Roger Roger over de manieren waarop de taalgebruiker nieuwe woorden leert, en de mate van 'activiteit' en nauwkeurigheid van zijn kennis van woorden. Met deze bagage stapt hij naar zijn klas en zet een aantal mogelijke doelstellingen en lestyles voor de woordenschatles op een rijtje.

Het laatste artikel van dit *Vonk*-nummer is van Isabelle Vandenbergen en Jan H. Verbanck: 'Zakelijke communicatie in het secundair onderwijs'. Hierin wordt een concrete lessenreeks gepresenteerd rond de probleemoplossende vergadering aan de hand van een videoband en een mini-syllabus (met onder meer werkteksten en evaluatieformulieren voor rollenspel) van de Vlaamse Vereniging voor Zakelijke Communicatie.

Boekbesprekingen in bovengenoemde Vonk-nummers op een rijtje

Vonk 17 (1987), 5:

René Appel (red.) *Minderheden: Taal en onderwijs* Muiderberg, Coutinho, 1986.

Piet Hoogeveen & Jos Winkels *Het didactische werkvormenboek. Variatie en differentiatie in de praktijk* 2e herz. druk, Nijmegen, Dekker & Van de Vegt, 1986.

René Boon & Guy Meus *Schrijven 1. 3de en 4de jaar* Kapellen, Uitgeverij Pelckmans/DNB, 1987.

Paul Maes, Stefan Teurlinckx & Walter Jansen *Studen? Kan je leren!* (Stripverhaal + ideeënmap voor de begeleider + werkbladen voor de leerlingen).

Vonk 18 (1988) 1:

Seegers, Aarnoutse & Mommers *Lezen: een taalkundig-psychologische benadering* Tilburg, Zwijsen, 1987.

J. van Laarhoven, C. van Rossum & J. Naber (red.) *Analyse van methoden van begrijpend en studerend lezen* 's-Hertogenbosch, KPC, 1987.

M. Werts *Leesonderwijs in kaart gebracht* Enschede, SLO, 1986.

T. Oosterhoff, H. van Wessel & R. Beernink *Wegwijzer in taalonderwijs. Spellingonderwijs* Enschede, SLO, 1985.
 E. Dam, A. van Gelderen & R. Beernink *Wegwijzer in taalonderwijs. Taalbeschouwing* Enschede, SLO, 1986.
 R. Beernink *Taalbeschouwing. Een invoeringsprogramma* Enschede, SLO, 1987.
 T. de Wit-Gosker *Lezen moet je doen* Enschede-Zwolle, SLO, 1986.
 M. de Bruin & M. Voortman *Lezen volgens de taakverdelende methode* Enschede, SLO,

1986.
 Vonk 18 (1988), 2:
 A. Dietze & Sj. Klinkenberg (red.) *Schermen met de realiteit, televisie en onderwijs* Amsterdam, Pendoor, 1987.
 M. Boulard, J. Morshuis & Interkom *Moedertaalonderwijs in de praktijk* Amsterdam, Pendoor, 1987.
 Vonk 18 (1988), 3:
 Marcel Janssens e.a. *Beeldenstorm in media-land* Leuven, Davidsfonds, 1987.

agenda

Nederlands als tweede taal

Op zaterdag 12 november (Rotterdam) en zaterdag 10 december a.s. (Utrecht) organiseert de Didactiekcommissie Nederlands als tweede taal van de Vereniging van Leraren in Levende Talen in samenwerking met de VALO-M twee werkconferenties rondom de thema's van het onlangs bij Malmberg te Den Bosch verschenen DCN-cahier *Nederlands als tweede taal op school*.

De conferenties zijn uitdrukkelijk bedoeld voor *alle* leraren in het voortgezet onderwijs (dus *niet* alleen voor leraren Nederlands!). Er zal worden geopend met een plenair algemeen gedeelte, waarna splitsing in twee stromen zal plaatsvinden. Stroom 1 heeft als invalshoek 'Nederlands als taal om te leren'; in stroom 2 zal het gaan om 'Nederlands als taal waarin men leert'. Er zullen inleidingen worden gehouden en workshops verzorgd door Piet Litjens, Inge Hofmans-Okkes, Maaïke Hajer en Theun Meestringa, Carola van der Voort, Monique van de Laarschot en Nanette Bienfait. De meesten van hen hebben meegewerkt aan het DCN-cahier.

Aanmeldingsformulieren zijn te verkrijgen bij: Rita Adolfs, SLO, Postbus 2061, 7500 CB Enschede, tel. 053 — 840418 (maandag t/m vrijdag, 13.00-17.00 uur).

Studiedag computerondersteund talenonderwijs

Op zaterdag 19 november a.s. organiseert de Nederlandse Vereniging voor Toegepaste Taalwetenschap (ANÉLA) in samenwerking met de Vereniging van Leraren in Levende Talen een studiedag over computerondersteund talenonderwijs. Als onderwerpen worden geconvoceerd: computerondersteunde instructie, computerondersteund leren, onderzoek en trends in het COO, terwijl voorts programma's zullen worden gedemonstreerd.

De studiedag vindt plaats in het Hoofdgebouw van de Vrije Universiteit, De Boelelaan 1105 in Amsterdam, duurt van 10.00 tot 15.30 uur en is gratis toegankelijk voor leden van de ANÉLA en de VLLT.

Inlichtingen en aanmelding: Mevr. drs D.T. Greidanus, Vrije Universiteit, Faculteit der Letteren, Postbus 7161, 1007 MC Amsterdam.

Vertelfestival

Voor de vierde keer in drie jaar vindt einde van het jaar in Amsterdam een Vertelfestival plaats: verhalen, muziek en dans, gevarieerd in tijd en stijl, van traditioneel tot hedendaags, voor volwassenen en kinderen.

Lokaties:

- Theater De Balie van 24 december 1988 t/m 1 januari 1989
- Polanentheater van 26 december t/m 30 december